

De bouwmeester van Mildam

Een gebogen rug temidden van steenhopen. De man die, geknield, met een tuinschopje bezig is grond te egaliseren, merkt mij niet op. Ik kuch. Hij komt overeind, monstert mij met blauwgrijze ogen en vraagt: 'bent u de bouwmeester?'

'Nee.'

'Wie bent u dan? Wat wilt u?'

Ik voel mij enigszins overrompeld door zijn directe vragen en de afweer die ik bij hem bespeur. Wie is dit? De man draagt een grijswitte overall met de bovenste knopen los. Grijs krullend borsthaar. Doordat hij wat lager staat, zie ik, door de ongekamde grijze haren heen, neer op een bruin gevlekte schedel. Hoe oud is deze man, zeventig, vijfenzeventig?

'Bent u Le Roy?', gok ik.

'Ja.'

Ik leg uit dat ik over zijn ecokathedraal heb gelezen, al lang

van plan was eens te gaan kijken, dat het er alsmaar niet van kwam, dat ik ook vroeger al, in de zeventiger jaren, geboeid was door zijn ideeën over tuinaanleg.

'Ik maak geen tuinen,' onderbreekt hij nors.

'Maar u had toch wel een bepaald concept,' probeer ik.

'Welnee, juist geen concept.'

We staan zwijgend tegenover elkaar. De wind ruist in de hoge bomen.

'Ik heb geen zin het allemaal uit te leggen,' hervat hij, 'ik moet aan het werk. Ga eerst maar eens lopen, dan zie je het wel'.

'Wat doet ú eigenlijk?' Zijn ogen houden de mijne onderzoekend vast. Ik lees er, naast afweer, ook lichte ironie in.

'Ik ben sinds kort met de VUT, ik was loopbaanadviseur.'

'Loopbaanassistent?' Hij kijkt mij niet begrijpend aan.

Ik leg uit wat het werk inhield en voor welke organisatie ik dat deed.

'Ach zo,' zegt hij misprijzend, 'ambtenaar dus.'

Mis, denk ik.

'Nu vooruit, ga lopen, en kom dan straks nog even terug. Ik moet verder met m'n werk. Je kunt er trouwens op internet alles over lezen op www.ecokathedraal.nl. Weet je wat nl betekent?

'Nederland.'

'Nee, niet lullen.'

Hij lacht. Het ijs lijkt gebroken.

Het is een stralende nazomerdag, begin september. De hete, droge zomer heeft ook de bomen in de dorpsstraat van Mildam een vervroegd herfstige aanblik gegeven. Ik ben al twee keer langzaam met de auto door het dorpje heen en weer gereden, speurend naar een bordje met 'ecokathedraal' of zoiets. Geen enkele aanwijzing, en dat in Nederland, waar toch bijna alles is dood bewegwijzerd. Ik vraag het aan een boer die met zijn vrouw voor hun boerderij op het grasveld koffie zit te drinken. Zijn aanwijzingen brengen mij in Katlijk. Weer vragen. Dit keer blijk ik op weg naar Bontebok. Keren. Ah!, een hoveniersbedrijf. Daar zal men het vast en zeker weten. Klopt. De hovenier begint omstandig zijn visie op Le Roy uiteen te zetten. Niet zijn 'cup of tea', zoveel is duidelijk. Ik weet mij, achteruitlopend, met enige moeite, los te maken uit zijn betoog. In het bezit, gelukkig, van een duidelijke uitleg waar de ecokathedraal te vinden.

Tegenover een armoedig ogend kerkje in Mildam sla ik de Van Aylvastraat in. Deze versmalt zich al snel tot niet veel meer dan een verhard bospad, de IJntzelaan. Ik rij langzaam, kijk om mij heen. Weet niet wat ik moet verwachten. Ecokathedraal klinkt wel héél groots. Dan zie ik rechts een roodwitte slagboom met het opschrift: Betreden op eigen risico. Door de begroeiing heen zie ik hopen steen blinken. Hier zal het zijn. Ik parkeer de auto, stap over de slagboom heen en loop het terrein op. Ik zie rechts kolossale partijen steen en puin, die pas gestort lijken. Ik klauter er tegen op en zie dan pas dat ik hier niet alleen ben. Tussen de stenen is, voorovergebogen, iemand aan het werk.

Ga eerst maar eens lopen, had hij gezegd. Begin maar in het oudste gedeelte. Ik loop over een smal paadje, of paadje, eigenlijk is het platgetreden gras en mos. Het is stil. Alleen gekwetter van vogels en het ruisen van de wind in de boomtoppen. Zonlicht valt door de bladeren van de hoge bomen - eiken, beuken, populieren - op merkwaardige bouwsels van steen die links en rechts van mij opduiken: muurtjes, torens die taps toelopen, sommige met kantelen, maar ook massieve bolwerken als stoere stadsmuren. 'De verborgen stad,' mompel ik zacht. Alles is gebouwd door stenen op elkaar te stapelen, in allerlei patronen en zonder blijkbaar gebruik te hebben gemaakt van cement. Maar niet alleen stenen en klinkers, ik zie ook stoeptegels, putdeksels, trottoirbanden in streng verband met elkaar. Zelfs stuit ik op een brokstuk van een grafsteen uit 1833. En al deze bouwsels zijn opgenomen in de natuur, begroeid met gras, mos, struiken en planten. Bloemen bloeien, witte vlinders fladderen op, een libel weet mij maar net te ontwijken.

De uitbundige natuur blijkt zelfs een 'echt' huisje ingekapseld te hebben. Ik loer door de ramen naar binnen: een tafel met vreemde, stoffige voorwerpen, grote schilderijen staan tegen de achterwand. Rommelig. Het lijkt een in onbruik geraakt atelier.

Ik loop verder. Er gaat een merkwaardige beking uit van deze plek. Het is alsof je door een overwoekerde stad van de Azteken loopt.

Ik ga zitten. Ik ben verbaasd over wat ik zie. Al die bouwsels. Dit kan toch onmogelijk door één man tot stand zijn gebracht?

De populieren lispelen, ver weg blaft een hond, dichterbij kraait een haan, een hommelt zoemt voorbij. Ik zou hier heel lang willen blijven zitten, tussen de stenen, temidden van bomen, planten, struiken, vogels. Maar ik heb beloofd hem verslag uit te brengen.

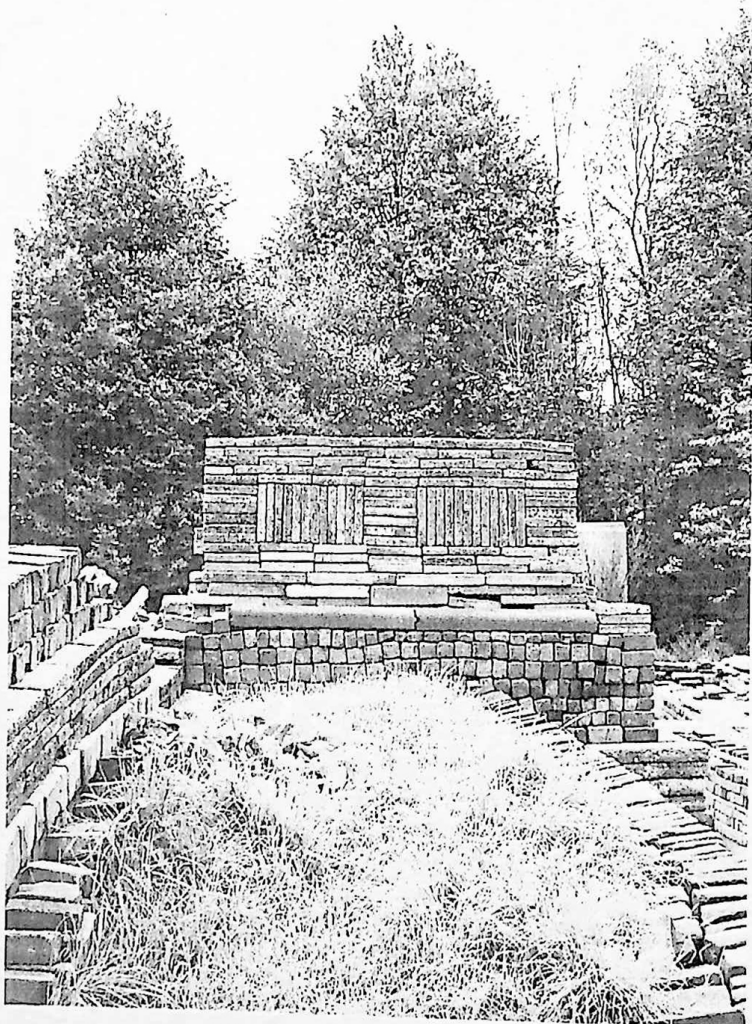
'Wat is het idee erachter,' herhaalt hij mijn vraag. Zweet staat in dikke druppels op zijn voorhoofd.

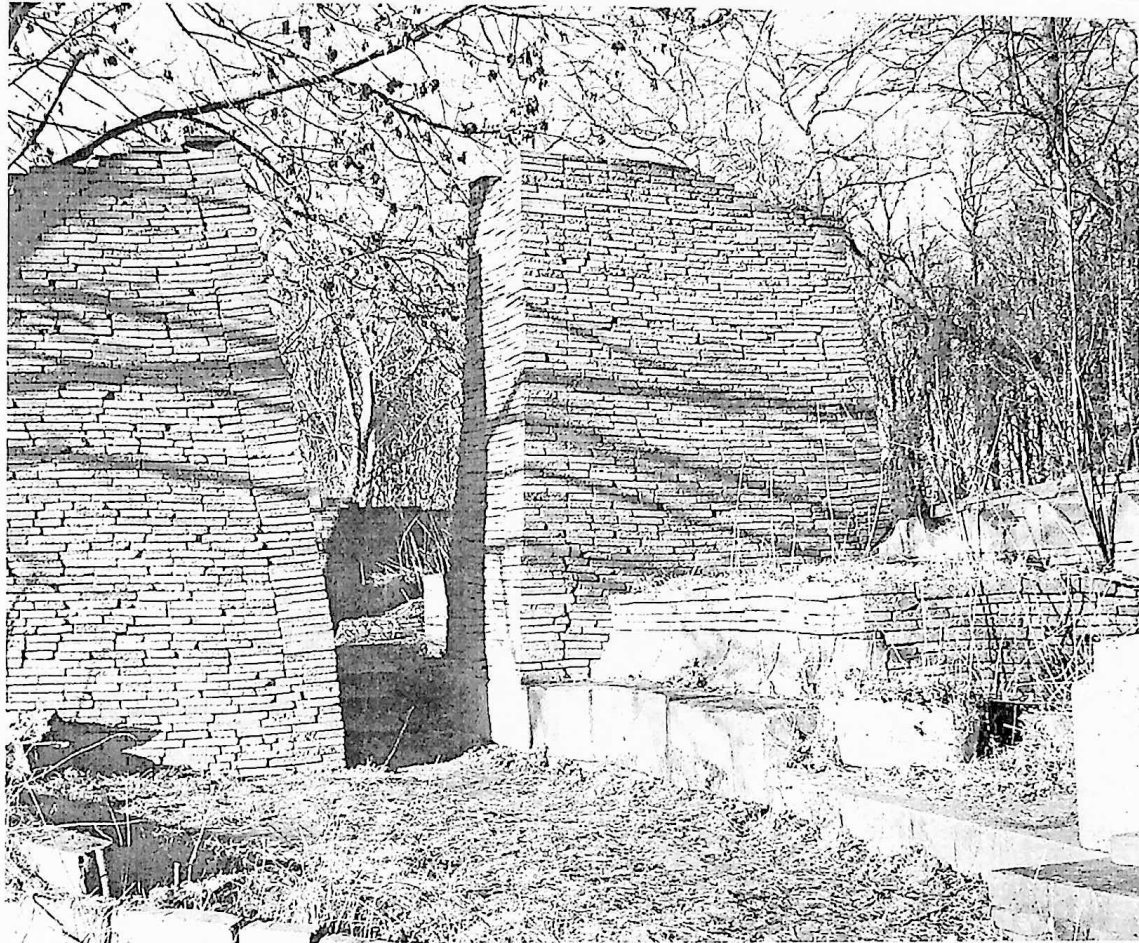
'Ach, dat ga ik niet allemaal uitleggen. Lees mijn boeken maar.' Hij maakt een afwerend gebaar met het rode tuinschepje.

'Maar...,' probeer ik.

Vorsend kijkt hij mij aan vanonder de grijze wenkbrauwen.

'Symbiose. In de stad staan mens en natuur elkaar tegenover. 'Het gras niet betreden'. Ik wil eenheid. De mens moet de natuur

zijn gang laten gaan, moet zijn creativiteit, zijn speelsheid erin kwijt kunnen. Maar de beleidsmakers gunnen mij de tijd niet. Alles is korte termijn politiek tegenwoordig en mijn projecten hebben tijd nodig. Heel veel tijd. Eeuwen tijd. Dit hier – hij

Ik wijs op een zware rioolput. 'Zoiets is alleen toch niet te tillen?'

'Ik til niks. Ik gebruik mijn hersens en er zijn technieken om zoiets te verplaatsen.'

'Mijnheer Balkenende, de wereld staat in brand!'

'De mensen kunnen niks meer. Machines en computers doen het werk'

---

zwaait, en slaat mij bijna het notitieboekje uit handen - moet minstens tot 3000 doorgaan.

'Maar,' zeg ik, 'u bent straks dood en wat dan?'

'Ik heb de Stichting Tijd opgericht. Wij leiden mensen op die mijn werk voortzetten. Ik krijg hier duizenden bezoekers per jaar, architecten uit de hele wereld komen kijken. Men begint langzamerhand te beseffen wat ik aan het doen ben.'

'Ik verbeeldde mij in een stad van de Azteken te zijn,' zeg ik.

'Ach, de Azteken... Mooie buitenkant, maar van binnen een rommeltje. Mijn gebouwen zijn volledig massief. Als een Zwitsers precisiehorloge. Dit staat over duizenden jaren nog. En alles met deze twee handen en dit schepje.'

'Helemaal alleen?'

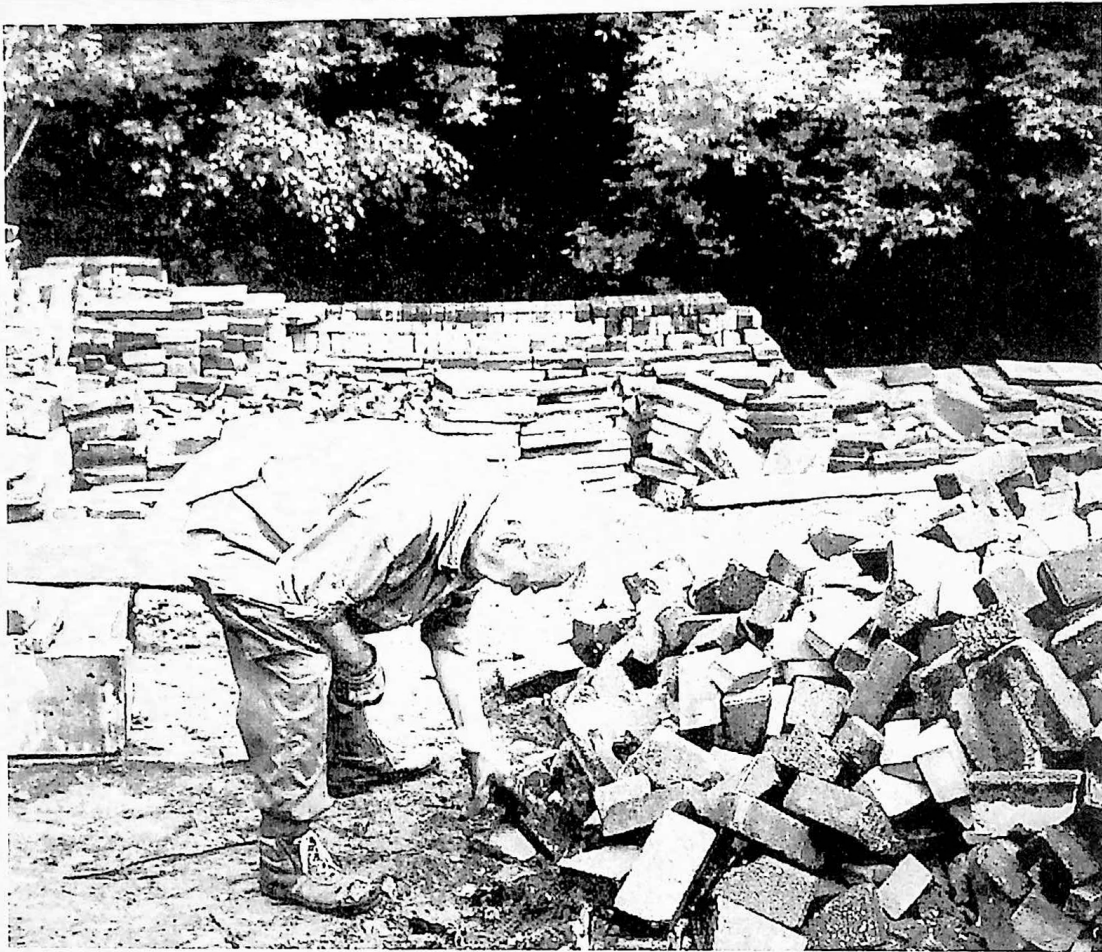
'Ja. Toen ik hier meer dan twintig jaar geleden begon, was dit hier weiland. En zie nu eens. Wat één mens vermag.'

'Weet je,' hij komt dichterbij als om een geheim te verklappen, 'de mensen kunnen niks meer. Machines en computers doen het werk. Kinderen leren alleen nog dingen opzoeken, informatie vergaren. Mensen gebruiken hun hersens niet meer. Die leer je gebruiken als je met je handen werkt.'

'Ik vind het zo kunstig gestapeld,' zeg ik.

Hij schudt nijdig het hoofd. De grijze baardstoppels vangen het zonlicht, lichten op. 'Ik stapel niet. Ik bouw. Maar ik gebruik geen cement. Ik wil ook alleen maar schoon stratenmakersafval. Er mogen geen resten cement opzitten. Tonnen per jaar worden hier gestort.'

Ik kijk om mij heen. Stenen, stoeptegels, rioolbuizen, afwateringsputten. Wat bezielt deze man om die niet opdrogende stroom dag in, dag uit, jaar in, jaar uit te ordenen, te schikken,

vorm te geven. Achter hem neemt de natuur er bezit van en drukt er haar stempel op, maar dan is hij al weer verder. Wat drijft hem? Wat wil deze man de wereld bewijzen? Of bouwt hij aan zijn eigen graftombe, zijn eigen piramide?

'Hoe oud bent u,' vraagt ik.

'Tachtig.' Hij legt zijn hand vriendschappelijk op mijn arm. 'Weet je, politici begrijpen hier niets van. Onlangs had ik Thom de Graaf hier. Ze begrijpen het niet. Korte termijn denkers. En dan die Balkenende met zijn waarden en normen...' Hij zet zijn handen als een megafoon aan de mond en roept: 'Mijnheer Balkenende, de wereld staat in brand!'

'Kom,' zegt hij met een zucht, 'ik moet nodig weer aan het werk. Loop nog maar even hier om het nieuwe gedeelte heen. Kom nog even langs voordat je weggaat.'

Om het nieuwe gedeelte heenlopend, het deel waar de natuur nog niet, of amper, bezit van heeft genomen, besef ik pas goed welk gigantisch karwei deze man hier klaart. Kolossale bouwsels. Niet rechthoekig, rechtaan, maar met fraaie artistieke patronen.

Weer bij hem terug, zeg ik dat. Van dat artistieke.

Hij glimlacht. 'Ik ben een universele kunstenaar, mijnheer. Ik kan rekenen, ben assistent accountant geweest. Ik ben architect, heb ziekenhuizen gebouwd, tuinen ontworpen. Het atelier hier op het terrein heb ik helemaal zelf gebouwd. Ik schilder, momenteel werk ik aan een doek van 600m?. Ik schrijf boeken.'

Weer legt hij zijn hand op mijn arm en zegt, iedere lettergreep benadrukkend: 'niet lullen, maar doen.'

'Ik hoop dat u nog lang gezond blijft,' zeg ik. De man is mij sympathiek geworden.

'Kom je nog eens langs?' vraagt hij.

Ik knik en zeg dat ik blij ben dit gezien, en hem ontmoet te hebben.

'Blij dat je ervan geniet,' zegt hij, 'dat geeft mij ook een goed gevoel.'

We staan tegenover elkaar. Ik weet niet goed hoe afscheid te nemen. Ik zou hem nog zoveel willen vragen. Deze man moet boordevol interessante ideeën en verhalen zitten.

Alsof hij het aanvoelt, zegt hij: 'bel me maar eens op, ik sta gewoon in het telefoonboek.'

Komisch, denk ik, in het begin één en al afweer en nu mag ik gewoon opbellen.

Ik groet en zoek mijn weg over de stenen.

'Hoe laat is het, kwart voor twaalf?' roept hij me na.

Ik kijk op mijn horloge. 'Klopt!'

'Dat dacht ik al,' zegt hij lachend. Als ik bij de uitgang nog een keer achterom kijk, ligt hij alweer gebogen tussen de stenen.

Zie ook www.ecokathedraal.nl en www.stichtingtijd.nl